

Het Bewaarde Land

Creatieve natuurbeleving met kinderen
Bewaarde Land Verhalen

“De onuitsprekelijke schoonheid van bloesem.
De gratie waarmee een vogel door de lucht vliegt. Het geraas van de
wind in de bomen. Op een bepaald moment in ons leven worden wij
door de natuur geraakt.....ieder van ons op een persoonlijke, speciale manier.”

Uit: Beleef de natuur met kinderen door Joseph Bharat Cornell (1979)

Colofon

Teksten: Hugo Bakker, Jeanette Boogmans, Gerrit Jan de Bruyn, Marion de Cocq, Geertemarie de Gelder, Susanne Huizenga, Agnes Meijs, Boris van Oirschot, Mari Verstegen en Daniek Bosch
Eindredactie: Eefke Vaes, IVN Brabant

Sinds maart 2016 is Het Bewaarde Land een project van IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, gehuisvest in Provinciehuis Brabant.
Brabantlaan 3a
5216 TV ,s-Hertogenbosch
E: hetbewaardeland@ivn.nl
W: www.hetbewaardeland.nl

De eerste versie van dit document is in 1991 ontwikkeld door Stichting 'Het Bewaarde Land' Hilversum. Met medewerking van: Gerrit Jan de Bruyn, Laura van Deijl, Andy Schuurmans, Paul Terstegge, Ingrid Verweij, Hans Webeling.

© 2025, IVN.

Alles uit dit document is vrij te gebruiken mits Het Bewaarde Land als bron vermeld wordt.

Voorwoord

Dit is één van de zes documenten van Het Bewaarde Land. Dit document is een naslagwerk voor de wachters van het driedaags natuurbelevingprogramma Het Bewaarde Land. Dit document geeft een kijk in de verhalen van Het Bewaarde Land

Met de inhoudsopgave vind je alle onderdelen gemakkelijk terug. Evenals het programma zijn de verhalen ook in ontwikkeling. Deze pretendeert dan ook niet volledig te zijn en wordt regelmatig bijgewerkt. Daar waar in het document 'hij' staat wordt ook 'zij' bedoeld.

Mocht je naar aanleiding van dit document vragen hebben, neem dan contact op met IVN Brabant / Het Bewaarde Land via hetbewaardeland@ivn.nl of kijk op de website www.hetbewaardeland.nl voor de gegevens van de contactpersonen.

Inhoudsopgave

1	VERHALEN	4
1.1	HET VERHAAL VAN ERIK EN SYLVIA	4
1.2	VERDWAALVERHAAL	4
1.3	VERHALEN VOOR EEN REGENACHTIG MOMENT	4

1 Verhalen

In de activiteiten handleiding staan bij de meeste opdrachten korte verhalen om te vertellen.

Verhalen vertellen is leuk en leerzaam voor kinderen, maar er komen wel uitdagingen bij kijken. Het kan namelijk lastig zijn om goed de focus te houden tijdens het vertellen of er voor zorgen dat de kinderen het goed begrijpen. Hier zijn wat tips om er voor te zorgen dat de doeleinden van het verhaal bereikt worden.

- Ken het verhaal. Als je het verhaal kent zal het vertellen veel makkelijker en vloeiender gaan. Dit zorgt ervoor dat de kinderen makkelijker kunnen luisteren en het verhaal beter kunnen volgen.
- Maak gebruik van je stem. Door te variëren in toonhoogte, snelheid en volume tijdens het verhaal in bepaalde situaties zorg je ervoor dat de kinderen actiever gaan luisteren en het verhaal interessanter gaan vinden.
- Maak gebruik van stiltes. Door stiltes in de juiste momenten toe te passen kan je de spanning verhogen en een bepaald deel van het verhaal benadrukken. Hierdoor kan je de focus van de kinderen op een bepaald onderdeel leggen.
- Gebruik non-verbale communicatie. Kinderen letten op jou. Hierdoor vallen bewegingen, lichaamstaal en gezichtsuitdrukkingen op. Maak dus gebruik van mimiek om emoties te laten zien en over te brengen. Als het karakter in het verhaal verbaast is, wees zelf ook verbaasd.
- Wees interactief. Stel vragen tijdens het verhaal zoals “En weet je wat er toen gebeurden?” Zo betrek je de kinderen bij het verhaal waardoor het beter blijft hangen.
- Maak oogcontact. Kijk de kinderen regelmatig aan in de groep. Zo betrek je ze bij het verhaal en hou je de focus op jezelf.
- Zorg voor een rustige omgeving. Hierdoor voorkom je afleiding en blijven de kinderen bij het verhaal.

1.1 Het verhaal van Erik en Sylvia

Dit verhaal wordt op school door de leerkracht voorgelezen voorafgaande aan het eerste bezoek.

Dit verhaal staat in de [docentenhandleiding](#)

1.2 Verdwaalverhaal

Dit verhaal staat in de [activiteitenhandleiding](#)

1.3 Verhalen voor een regenachtig moment

1.3.1 Het onzekere eikeltje

. Vertelt door de dikke boom van Verwolde, de dikste zomereik van Nederland

‘Wanneer zal mijn training beginnen?’ zei het eikeltje tegen zichzelf terwijl hij zijn tere kop en schotel ontvouwde aan de tak van een oude eik die langs de bosrand stond. ‘ik weet dat ik op een dag ook een eikenboom zal zijn, net zoals mijn vader’. Dat is tenminste wat iedereen zegt, maar hoe krijg ik dat ooit voor elkaar? Ik zit al dagenlang aan deze tak en ik merk helemaal geen verandering, behalve misschien dat ik er niet zo mooi en groen meer uitzie als eerst, en dat ik me nogal... hoe zal ik het zeggen... dróóg begin te voelen, en een beetje raar oud. Verschrikkelijk!

Als ik nu al oud ben, kan ik dan nog wel een eik worden? En hoe moet ik dat doen? O, kon ik maar beginnen met mijn training!

terwijl het eikeltje zo in zichzelf zat te mompelen en zich steeds mee zorgen maakte, slaakte de herfstwind een diepe zucht en blies langs de takken van de boom. Een grote hoeveelheid bruin verkleurde bladeren dwarrelde naar beneden ook het eikeltje werd door de plotselinge windvlaag verrast. Hij viel op de grond en kermde het uit. ‘O nee, o nee, o nee! Nu ben ik ook neergestort. Zo kan ik toch niet met mijn training beginnen?’

Een paar dagen later verscheen er een everzwijn tussen de bomen dat zijn snuit snorkend en snuivend tussen de afgevallen bladeren bewoog, op zoek naar verse eikels. Het eikeltje zag dat veel van vrienden werden opgeslokt door het hongerige zwijn en hield zich muisstil, doodsbang dat hij ook verslonden zou worden. Dat

gebeurde niet, maar het rondstampende zwijn schopte wel het stukje aarde los waarin hij lag en rolde langs een heuvel naar beneden. Het eikeltje belandde op een plek ver buiten het bos en lag begraven onder wat neergedwarreld blad, precies aan de rand van een park. Daar bleef het de hele winter liggen – niemand die hem zag.

Tijdens de val was zijn verschrompelde, bruine huid gescheurd en hij kreunde: 'wat een ellende. Hoe kan ik ooit nog een eik worden, kijk toch eens hoe ik ben toegetakeld! Mijn training kan ik nu vergeten.'

Die winter regende het vaak en het eikeltje zonk dieper en dieper weg onder de dode bladeren en in de natte grond. Hij werd er niet mooier op en uiteindelijk viel hij, koud en moe van al het tobben, in een diepe slaap. Hij merkte niet eens dat de sneeuw hem liefdevol instopte onder een donzen dekbedje.

Op een dag werd hij plotseling wakker en merkte dat de kou was verdwenen. De lente raakte de grond aan waarin hij al die tijd had gelegen en haar handen waren warm en zacht, 'wat verschrikkelijk,' zei het eikeltje. 'hoelang heb ik wel niet liggen slapen? Wat een tijdverspilling! Nu ben ik vast zo ver achteropgeraakt dat het geen zin meer heeft om met wat voor training dan ook te beginnen.'

Hij strekte zijn twee kleine, groene armpjes uit. Hoe het kon, snapte hij niet, maar op de een of andere manier zaten die plotseling aan hem vast en ze voelden best grappig, een beetje als vleugels, voorzichtig probeerde hij boven het kuiltje uit te kijken waarin hij lag, en tot zijn grote vreugde lukte dat. Hij slaagde er zelfs in zijn hoofd nog iets verder boven de grond te krijgen en het daar te houden.

'Ah, daar in de verte staat mijn vader, de oude eik,' zei hij. 'sjonge, hij ziet er ineens weer behoorlijk groen uit, zeg. Kon ik hem maar vragen wat ik moest doen! Jammer genoeg staat hij te ver weg en ik denk ook niet dat hij me kan zien, ik ben veel te klein. O, ik zou zo graag net zo groot als hij willen zijn!'

Ondanks alles voelde het eikeltje zich nu gelukkiger dan vroeger. De zon scheen zo lekker, op sommige dagen viel er een heerlijke regen, en ook de dauw die hem elke ochtend bedekte was fijn. Hij voelde hoe hij steeds steviger in de grond kwam te staan, en zijn kleine wortels ontdekten hoe ze allerlei lekkers konden maken van de voeding die ze in de aarde vonden. Er verschenen steeds meer groene blaadjes aan zijn armen waarmee hij de zonneschijn kon opvangen en dat voelde heerlijk.

'Toch is het jammer,' zei hij. 'Want hoe geweldig dit ook allemaal is, het is natuurlijk alleen tijdverdrijf.net liefst was ik gewoon met mijn training begonnen.'

En dat bleef hij tegen zichzelf zeggen in de jaren die volgden, al vond hij het wel leuk dat hij steeds langer werd en steeds beter om zich heen kon kijken. Hij genoot vooral van elke nieuwe arm die aan zijn lichaam verscheen; een lichaam dat langzaam maar zeker ook steeds sterker en breder werd. En hij had er plezier in zijn tenen zo stevig en diep in de grond te planten dat geen storm hem meer omver kon blazen

'maar ja,' zei hij. 'zelfs al heb ik er lol in, van een goede, degelijke opleiding is nog steeds geen sprake. Die kan ik wel vergeten, vrees ik, al blijf ik natuurlijk hopen dat ik er op een dag mee kan beginnen.' Ook maakte hij zich elke herfst zorgen als al zijn mooie, nieuwe blad weer bruin werd en verschrompelde, 'triest' zei hij dan. 'En wedden dat ik straks in slaap val? Dat gebeurt altijd rond deze periode en voor je het weet ben je maanden kwijt. Allemaal kostbare tijd die ik beter aan een goede training had kunnen besteden.'

En zo piekerde hij door tot er op een warme zomerdag iets bijzonders gebeurde. Een klein meisje en een oude man wandelden door het park en hielden stil onder de dicht bebladerde takken.

'Ach,' zij de man tegen het meisje. 'Weet je dat deze eik hier al heel lang staat? Mijn grootvader heeft me eens verteld dat de boom spontaan in zijn park opkwam. Meestal ruimde hij alle indringers op, maar deze boom wilde hij graag houden, omdat het zo'n mooi exemplaar was. En nu zit ik hier met mijn kleindochter lekker in de schaduw. Mijn grootvader had gelijk, het is nog steeds de mooiste eik in de verre omtrek.'

De eik hoorde hen praten en zijn bladeren ritselden vol verbazing.'

'Een eik,' mompelde hij. 'Ik ben een eikenboom. Dus toch! Wie had dat ooit kunnen denken?' En hij ritselde opnieuw, maar deze keer van blijdschap.

1.3.2 De rijke bramenplukker (Godfried Bomans)

Heel lang geleden leefde er in een groot bos een oude bramenplukker. Hij leefde helemaal alleen in het bos en dacht daarom dat hij ook alleen op de wereld was. Toch was hij altijd vrolijk en zong hij de hele dag door. Behalve 's nachts, want dan sliep hij natuurlijk. Wanneer hij 's morgens door de kleine wankele deur van zijn huisje naar buiten kwam, kon hij zijn ogen nooit geloven. "Kijk, die zilveren parels en diamanten op de bloemen! Al die diamanten op het gras gestrooid, speciaal voor mij! Wat ben ik rijk!", riep hij dan. En terwijl hij verder het bos in liep zuchtte hij: "wat een paleis... met prachtige hoge zuilen... met glinsterende groene toppen. En dat alles voor mij..." En 's middags, als hij naar de wolken keek, zag hij de wonderlijkste figuren. "Kijk! Een beer! En daar een gans, nee wacht, een zwaan!" Maar 's avonds was de bramenplukker het vrolijkst. Dan zat hij onder de laurierboom voor zijn huisje vol spanning te wachten. Want iedere avond, wanneer de laatste zonnestralen over de heuvels schenen, hoorde hij ver in het bos een hoge stem zingen. "Wat een mooie muziek! Wat een geluid! Bedankt, onbekende zanger." Maar hij werd ook een beetje verdrietig en fluisterde: "Wel jammer dat ik alleen op de wereld ben."

En zo maakte de bramenplukker dag in, dag uit de mooiste dingen mee, in zijn eentje in het bos. Tot op een dag een ontdekkingsreiziger door het bos trok. Hij klopte op de deur van het huisje van de bramenplukker. "Joehoe! Is daar iemand?" De bramenplukker schrok en bleef stil. "Alsjeblieft?", vroeg de reiziger. "Ik ben moe en ik heb honger. Is daar iemand?" Voorzichtig opende de bramenplukker de kleine wankele deur. Hij bekeek de reiziger van top tot teen, van zijn grote wandelschoenen tot zijn brede glimlach. De bramenplukker deed een stap naar de reiziger toe, kneep hem in zijn neus, draaide zijn hoofd naar alle kanten, keek aandachtig in zijn mond en riep toen: "precies als ik! Precies als ik! Alles hetzelfde!" Hij klapte in zijn handen en nam de reiziger dansend mee naar binnen. "*Ik ben niet alleen! Net als ik van top tot teen!*", zong hij.

De ontdekkingsreiziger vond de bramenplukker een raar mannetje, maar was blij dat hij eten en drinken kreeg. Als dank legde hij een goudstuk op tafel. "Voor de lekkere maaltijd", zei hij tegen de bramenplukker. Maar de oude bramenplukker schoof het goudstuk terug naar de reiziger. "Ik heb geen goud nodig. Ik heb diamanten!", zei hij. "Diamanten?!", herhaalde de reiziger. "Veel?" De bramenplukker dacht diep na en antwoordde: "Precies weet ik niet. Een paar grasvelden vol, denk ik". De reiziger werd er stil van. "Maar, dan ben jij schatrijk!" De bramenplukker knikte trots. "Dat klopt! En ik heb nog andere schatten in mijn huis. Sommige zijn zo groot... je hebt een dag nodig om er omheen te lopen." De reiziger begreep er niks van. "Jouw huis... Dat moet een paleis zijn.", stamelde hij. "Ja, het is ook een paleis! En het is zo groot dat ik het zelfs nooit helemaal gezien heb. Er zijn duizenden lange, dunne, bruine zuilen. Daar kan je het einde niet van zien. En het dak is hééél hoog en vol met glinsterende groene stenen. Op sommige plekken is het dak nóg hoger, wit met blauw en daar dansen de mooiste figuren voorbij. En er zijn heel grote spiegels. En de hele dag door is er muziek. Maar de mooiste muziek is 's avonds, dan zingen de beste zangers hun lied." De reiziger snapte er niks van; maar één ding wist hij zeker: de bramenplukker was schatrijk! "Dit is mijn grootste ontdekking! Dit moet iedereen weten!", riep hij enthousiast. "Zeker", bevestigde de bramenplukker. "Iedereen mag meegenieten van deze schatten. Dan zijn ze niet meer alleen voor mij. Dan ben ik niet meer alleen in dit paleis." Hij straalde bij de gedachte. De reiziger stormde naar buiten, sprong over sloten en heggen, zwom twee rivieren over en trok door een donker bos, tot hij uiteindelijk bij een stadje kwam. Daar verkondigde hij trots, aan iedereen die het maar horen wilde, over het paleis en de schatten van de bramenplukker.

De volgende ochtend stond de reiziger weer voor het hutje van de bramenplukker. Dit keer was hij niet alleen. Hij had alle bewoners van het stadje, inclusief de burgemeester, bij zich. De burgemeester bonkte op de deur en riep: "Wij komen diamanten halen. En wij gaan in het paleis wonen. Het paleis met duizenden zuilen en hoge daken vol glinsterende groene stenen en nóg hogere daken met dansende figuren. En wij komen luisteren naar de muziek. En de spiegels, die moeten wij ook hebben." De bramenplukker, die nieuwsgierig naar buiten was gekomen, grijnsde: "Geweldig!" "Kom, dan laat ik jullie alles zien! Uh, waar zullen we beginnen? Laten we eerst een hapje eten. Ik had niet zo veel mensen verwacht. Tot gisteren was ik alleen. Maar goed, er is genoeg fris water en ik heb ontbijtkoek." "Wij willen geen ontbijtkoek", bulderde de burgemeester geïrriteerd. "Wij willen diamanten!" De bramenplukker vond de burgemeester maar ongeduldig, maar om eerlijk te zijn kon hij zelf ook niet wachten om zijn schatten te tonen. Bovendien stonden alle andere mensen ook te trappelen van ongeduld. "Volg mij", zei de bramenplukker. "En vlug! Want diamanten, die kan je alleen 's ochtends vinden." Vol verwachting liepen de ontdekkingsreiziger, de burgemeester en de mensen uit het stadje achter de bramenplukker aan. Tot ze bij een grasveld kwamen. De bramenplukker glunderde en

riep: "Wat een geluk hebben jullie! Zo veel diamanten liggen er anders nooit!" De mensen uit het stadje keken elkaar verward aan. Dat waren toch geen diamanten? "Dat is dauw! Dat zijn druppels dauw op grassprietten! Jij dommerik!", riep de burgemeester boos. De bramenplukker bleef glunderen en zei trots: "Maar ze zijn net zo mooi als diamanten." De mensen verklaarden hem voor gek, maar ze waren niet door het donkere bos, over twee rivieren en over heggen en sloten gekomen om met lege handen naar huis te gaan. "Waar is het paleis? Het paleis met de hoge zuilen? Met hoge glinsterende groene daken?", vroeg de reiziger. De bramenplukker spreidde zijn armen en draaide in het rond. "We staan er midden in. Kijk eens hoe mooi!" De burgemeester werd vuurrood van woede en brulde: "Dat zijn bomen! Doodgewone bomen." "Maar... maar... ", stamelde de bramenplukker. "Kijk! De bladeren, ze glinsteren alle kleuren groen in de zon. En zó hoog! En zo veel!" Het geduld van de mensen uit het stadje begon op te raken en de menigte begon te morren. "En de spiegels?!", riep de reiziger. De bramenplukker wees in de verte. "Als je daar tussen het riet naar beneden kijkt, dan zie je vanzelf!" "DAT ZIJN VIJVERS!", gilden de mensen. De bramenplukker begreep niet dat iedereen zo boos was. Misschien dat muziek hen op zou vrolijken? "Maar luister toch eens eens mensen, naar die prachtige muziek. Zo veel zangers in dit paleis!" Hij sloot zijn ogen en wees naar boven. "Dat is geen muziek. Dat zijn geen zangers. Dat zijn vogels die fluiten!", riepen de mensen in koor. En de burgemeester bulderde: "Wij zijn bedrogen! Dit zijn geen schatten. Dit zijn maar bomen. Dit zijn maar vijvers. Dit zijn maar vogels. Die dansende figuren in de lucht zijn zeker maar wolken! Jij bent niet rijk!" Teleurgesteld en boos gingen de mensen weer terug naar hun stadje. Over sloten en heggen, over twee rivieren en door het donkere bos.

De bramenplukker was weer alleen. Alleen in het bos. Alleen met zijn schatten. Hij begreep niet dat de mensen van het stadje zijn rijkdom niet zagen. Toch was hij blij nu hij wist dat hij niet alleen was op de wereld. Misschien dat er ooit weer iemand op de kleine wankelende deur van zijn hutje zou kloppen. Iemand met wie hij zijn paleis kon delen. Iemand die zich net zo rijk als hij zou voelen, wanneer hij 's ochtends naar de diamanten op het gras keek, 's middags naar de figuren in de lucht zocht en 's avonds naar de mooie muziek luisterde. Hij wist zeker dat die dag ooit zou komen.